

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

05. 06. 20 23

м. Київ

№ 675

**Про затвердження Порядку
здійснення експертизи, надання
грифів навчальній літературі
та навчальним програмам**

Відповідно до частин четвертої – шостої статті 75 Закону України «Про освіту», абзаців восьмого та дванадцятого частини другої статті 54 Закону України «Про повну загальну середню освіту», абзацу другого статті 25 Закону України «Про дошкільну освіту», абзацу восьмого частини третьої статті 7 Закону України «Про професійну (професійно-технічну) освіту», частини третьої статті 21 Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», підпунктів 68 та 69 пункту 4, підпункту 3¹ пункту 5, пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630,

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити Порядок здійснення експертизи, надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам, що додається.
2. Визнати таким, що втратив чинність, наказ Міністерства освіти і науки України від 20 липня 2020 року № 931 «Про затвердження Порядку надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 11 листопада 2020 року за № 1119/35402.
3. Директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти (Єресько О.) забезпечити в установленому порядку подання цього наказу на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України.
4. Департаменту забезпечення документообігу, контролю та інформаційних технологій (Єрко І.) зробити відмітку у справах архіву.

5. Цей наказ набирає чинності з дня його офіційного опублікування.

6. Контроль за виконанням цього наказу залишаю за собою.

Міністр

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'O' followed by a series of loops and a long, sweeping horizontal stroke extending to the right.

Оксен ЛІСОВИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Наказ Міністерства освіти і науки
05 червня 2023 року № 675**

Порядок здійснення експертизи, надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм здійснення експертизи, надання навчальній літературі та навчальним програмам (далі – об’єкти грифування) грифів «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» та «Схвалено для використання в освітньому процесі» (далі – гриф).

2. Надання грифа об’єктам грифування є рекомендацією для використання їх в освітньому процесі закладів освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти, закладів дошкільної, позашкільної, спеціалізованої та професійної (професійно-технічної) освіти.

3. У цьому Порядку терміни вживаються в таких значеннях:

експерт – фізична особа, яка проводить експертизу, що здійснюється на засадах прозорості, доброчесності, фаховості та незалежності;

навчальна література – електронні та паперові видання, що створені для забезпечення освітнього процесу, які містять наукову, навчальну, методичну та/або практичну інформацію, спрямовану на досягнення здобувачами освіти визначених результатів навчання (електронні підручники та навчальні посібники, підручники, а також навчальні, навчально-практичні та навчально-методичні посібники);

навчальна програма – програма у сфері дошкільної освіти, навчальна програма у сфері повної загальної середньої освіти, навчальна програма з позашкільної освіти, програма з психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи.

4. Гриф надається такій навчальній літературі:

1) електронним підручникам – електронним навчальним виданням із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об’єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;

2) електронним навчальним посібникам – електронним навчальним виданням, що доповнюють або частково замінюють підручники, містять практичні завдання та/або вправи із певного навчального предмета (інтегрованого курсу) (далі – навчального предмета);

3) навчальним, навчально-практичним посібникам – навчальним виданням, що доповнюють або частково замінюють підручники, містять практичні завдання та/або вправи із певного навчального предмета, професійно-практичної та професійно-теоретичної підготовки, атласам та картам навчальним. До навчальних посібників також належать посібники серії «Шкільна бібліотека», посібники для реалізації навчальних програм морального спрямування, що мають світський і позаконфесійний характер, посібники для реалізації освітніх програм за частковими кваліфікаціями та словники;

4) навчально-методичним посібникам – навчальним виданням, що містять матеріали з методик викладання, виховання, напрямів психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (допомоги);

5) підручникам – навчальним виданням із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідають модельним навчальним програмам у сфері повної загальної середньої освіти, освітнім програмам з професійно-практичної підготовки. До підручників також належить Буквар.

5. Гриф надається таким навчальним програмам:

1) програмам у сфері дошкільної освіти – навчальним виданням, що визначають єдиний комплекс (один чи декілька) освітніх компонентів, спланованих та організованих для набуття вихованцями компетентностей;

2) програмам з психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи – навчальним виданням, що визначають напрями психолого-педагогічної та корекційно-розвиткової роботи, їх відповідне змістове наповнення з урахуванням особливостей психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами;

3) навчальним програмам у сфері повної загальної середньої освіти – навчальним виданням, що визначають орієнтовну послідовність досягнення очікуваних результатів навчання здобувачів освіти, зміст навчального предмета (інтегрованого курсу) та види навчальної діяльності учнів та можуть бути рекомендовані для використання в освітньому процесі як модельні відповідно до законодавства;

4) навчальним програмам у сфері повної загальної середньої освіти – навчальним виданням, розробленим не на основі модельних навчальних програм, що визначають послідовність досягнення результатів навчання учнів з навчального предмета (курсу за вибором), опис його змісту та видів навчальної діяльності із зазначенням орієнтовної кількості годин, необхідних на їх впровадження (окрім навчальних програм релігійного спрямування);

5) навчальним програмам із позашкільної освіти – навчальним виданням, що визначають мету, завдання, зміст, обсяг, способи організації освітнього процесу та вимоги до його результатів за напрямками позашкільної освіти.

6. Гриф надається об'єктам грифування, що відповідають:

законодавству, зокрема Базовому компоненту дошкільної освіти, державним стандартам загальної середньої освіти, типовій освітній програмі закладу позашкільної освіти, стандартам спеціалізованої освіти, державним освітнім стандартами з конкретних професій (далі – стандарти освіти), засадам державної політики у сфері освіти та принципам освітньої діяльності, визначених частиною першою статті 6 Закону України «Про освіту»;

принципам системності, науковості, доступності, а також віковим та психофізіологічним особливостям розвитку (сприймання, пам'ять, увага, мислення, мотивація) здобувачів освіти, навчально-пізнавальної діяльності, професійно-практичній спрямованості.

7. Гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» надається об'єктам грифування:

навчальним програмам, визначеним підпунктами 1, 3 пункту 5 цього розділу;

електронним підручникам та підручникам.

МОН визначає установу, що належить до сфери його управління (далі – Установа), відповідно до статті 75 Закону України «Про освіту», якою готуються та вносяться пропозиції щодо надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». Рішення щодо визначення Установи оформлюється наказом МОН.

Гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі» надається всім іншим об'єктам грифування, що визначені цим Порядком.

8. Рішення щодо надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» приймається МОН та оформлюється наказом МОН.

Пропозиції щодо надання грифа об'єктам грифування ухвалюють предметні (галузеві) експертні комісії (далі – Комісії) на підставі:

експертних висновків комплексної експертизи (далі – експертиза), що включає науково-методичну, психолого-педагогічну та антидискримінаційну складову, а також за рішенням Комісії може включати художньо-технічну складову;

результатів перевірки щодо виявлення порушення авторських прав та/або академічної доброчесності у разі ухвалення Комісіями рішення щодо її проведення.

9. Датою надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» є дата видання відповідного наказу МОН, а грифа «Схвалено для

використання в освітньому процесі» – дата ухвалення Комісією рішення про його надання.

10. З метою обліку надання грифів об'єктам грифування ведеться Каталог надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам (далі – Каталог), до якого вносяться відомості про об'єкт грифування, його назву, вид, автора (авторів), найменування видавця (виробника, постачальника), вид грифа та підставу його надання, строк дії грифа, призначення.

11. Безоплатний і вільний доступ осіб до інформації, що міститься в Каталозі, здійснюється через вебсайти МОН та Установи.

Каталог доступний для осіб з інвалідністю згідно з вимогами ДСТУ EN 301549:2022 «Інформаційні технології. Вимоги щодо доступності продуктів та послуг ІКТ».

12. Для забезпечення надання грифів Установа:
здійснює добір кандидатур до складу Комісій та подає пропозиції МОН для їх затвердження;
організовує роботу Комісій та проведення експертизи;
забезпечує надання об'єктам грифування грифів «Схвалено для використання в освітньому процесі» та формує Каталог;
оприлюднює на вебсайті Установи та/або на спеціальному інформаційному ресурсі експертні висновки щодо об'єктів грифування;
здійснює технічну підтримку спеціалізованого програмного забезпечення.

13. Електронні версії (копії, аналоги) об'єктів грифування, а також об'єкти грифування, що перекладені мовами корінних народів і національних меншин, надруковані збільшеним або рельєфно-крапковим шрифтом (за умови отримання позитивної експертної оцінки про відповідність перекладу їх змістових частин змісту оригінальних об'єктів грифування, адаптації завдань та ілюстративної частини об'єкта грифування до психофізичних особливостей сприймання осіб з порушенням зору), мають грифи оригінальних об'єктів грифування.

14. Для об'єктів грифування, наведених у підпунктах 1, 2 пункту 4 цього розділу, відомості щодо грифа (вид грифа, дата надання грифа та порядковий номер у Каталозі) зазначаються у вихідних даних.

Для об'єктів грифування, наведених у підпунктах 3–5 пункту 4 та пункті 5 цього розділу, вид грифа зазначається на титульній сторінці (за наявності) або на обкладинці під назвою об'єкту грифування (у підзаголовкових відомостях), а дата надання грифа та порядковий номер у Каталозі вказуються на звороті титульної сторінки (за наявності) або на звороті обкладинки.

Також можуть зазначатися відомості про експертів за їхньої письмової згоди.

15. Гриф надається строком на п'ять років та спливає 01 липня відповідного року.

За рішенням Комісії зазначений строк:

скорочується у разі внесення змін до стандартів освіти, навчальних програм, інших обґрунтованих причин, що впливають на зміст та подання навчального матеріалу (наприклад, зміни правопису, наукові відкриття тощо);

продовжується строком до трьох років за умови отримання позитивної експертної оцінки, що об'єкт грифування відповідає змісту та очікуваним результатам навчання (виховання) стандартів освіти.

У разі скорочення або продовження строку дії грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» видається відповідний наказ МОН.

Якщо строк дії грифа скорочено або продовжено, до Каталогу вносяться відповідні записи.

II. Організація роботи Комісії

1. Комісія – це колегіальний орган, що забезпечує проведення експертизи об'єктів грифування та ухвалення рішень щодо рекомендацій для використання їх в освітньому процесі.

2. Основними завданнями Комісії є:

проведення експертизи;

розгляд експертних висновків щодо можливості використання об'єкта грифування в освітньому процесі;

ухвалення рішення щодо надання грифа «Схвалено для використання в освітньому процесі», скорочення або продовження строку дії грифа;

ухвалення рішення стосовно подання до МОН пропозицій щодо надання грифа «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»;

підготовка пропозицій щодо вдосконалення процедури проведення експертизи.

3. Комісії формуються на засадах відкритості, прозорості та гласності як предметні, галузеві (за напрямками професійної підготовки). Також створюється Комісія з проведення антидискримінаційної експертизи.

4. Комісії формуються в складі від 9 до 19 осіб (непарна кількість).

5. Основними принципами діяльності Комісії є законність, обґрунтованість, відкритість, прозорість, об'єктивність, неупередженість ухвалення рішень, академічна доброчесність.

6. Комісія створюється у складі голови Комісії, його заступника, відповідального секретаря та її членів.

Голова Комісії та відповідальний секретар організують роботу Комісії. Відповідальним секретарем є працівник Установи, на якого покладаються обов'язки щодо ведення документації Комісії.

З метою залучення провідних фахівців у сфері освіти і науки для проведення експертизи об'єктів грифування створюються експертні групи.

7. Очолюють Комісії провідні вчені відповідної освітньої галузі або наукової сфери. У разі відсутності голови Комісії його обов'язки виконує заступник голови Комісії.

8. До складу Комісії, експертної групи можуть входити наукові та науково-педагогічні працівники, викладачі та майстри виробничого навчання закладів професійної (професійно-технічної) та післядипломної педагогічної освіти, вчителі та методисти, перекладознавці та перекладачі, психологи, фахівці в галузі інформаційних технологій, представники інститутів громадянського суспільства, громадських об'єднань людей з інвалідністю тощо.

9. До складу Комісії, експертної групи не можуть входити автори підручників (у тому числі електронних), гриф яким надано протягом останніх п'яти років, та представники видавців (виробників, постачальників), близькі особи зазначених осіб, коло яких визначено законодавством, та особи, що мають конфлікт інтересів.

10. Кандидатури до складу Комісій та експертних груп можуть бути рекомендовані науковими установами, закладами освіти, інститутами громадянського суспільства, організаціями роботодавців тощо.

Зазначені кандидати повинні мати: відповідну фахову освіту, як правило, науковий ступінь та/або вчене звання (для наукових та науково-педагогічних працівників), досвід педагогічної, науково-педагогічної, наукової чи практичної діяльності не менше п'яти років у відповідній сфері, знати науково-методичні та психолого-педагогічні вимоги щодо викладання предметів, методик та технологій навчання й виховання, володіти навичками проведення експертизи.

Оголошення про добір кандидатур до складу Комісій та експертних груп оприлюднюється на вебсайті Установи, офіційному вебсайті МОН.

11. Склад Комісій, експертних груп та відповідальних секретарів затверджується наказом МОН, що оприлюднюється на вебсайтах МОН та Установи.

12. Кожен член Комісії, експертної групи та відповідальний секретар зобов'язаний не допускати конфлікту інтересів.

Перед початком засідання Комісії або проведення експертизи, якщо має місце конфлікт інтересів, член Комісії, експертної групи та відповідальний

секретар зобов'язані завчасно повідомити про це і пояснити суть конфлікту інтересів.

Член Комісії, експертної групи та відповідальний секретар, щодо яких є підстави вважати, що вони мають конфлікт інтересів, не може проводити експертизу об'єкта грифування, брати участь в обговоренні питання на засіданні Комісії та в голосуванні по ньому. Члени Комісії, експертної групи та відповідальний секретар заявляють про наявність конфлікту інтересів у інших зазначених осіб.

13. Засідання Комісії вважається правочинним, якщо на ньому присутні більше половини її членів. Рішення ухвалюються шляхом голосування простою більшістю голосів від присутніх на засіданні членів, окрім випадку, зазначеного у пункті 11 розділу V цього Порядку.

У разі рівного розподілу голосів голос голови Комісії є вирішальним.

З метою уникнення необ'єктивного розгляду питання чи упередженого ухвалення рішення, член Комісії, який не підтримує пропозиції, має право викласти у письмовій формі свою окрему думку, що додається до протоколу засідання.

14. Комісія самостійно визначає регламент і форми своєї діяльності. Засідання Комісії має право проводитися очно, дистанційно та у змішаному форматі, коли частина членів Комісії беруть участь дистанційно.

Засідання в дистанційному та змішаному форматі проводяться з використанням цифрових технологій.

У разі загрози життю, здоров'ю та безпеці членів Комісії має оперативно ухвалитися рішення про тимчасове зупинення засідання Комісії. Якщо засідання продовжується в інший день, то про це зазначається в протоколі.

Комісія має право ухвалювати рішення шляхом електронного голосування.

15. Заявник (або його представник) може брати участь у засіданні Комісії під час обговорення поданого ним об'єкта грифування.

Про бажання щодо участі заявник має зазначити у листі-клопотанні, зазначеному у пункті 1 розділу III цього Порядку.

Установа у строк до двох календарних днів до проведення засідання Комісії інформує заявника про дату і час його проведення.

16. Протоколи та витяги з протоколів засідань щодо ухвалення рішення Комісії підписує (у тому числі за допомогою електронного цифрового підпису) її голова (за його відсутності – заступник) та відповідальний секретар Комісії або працівник Установи, який тимчасово виконує його повноваження. Якщо рішення ухвалено шляхом електронного голосування, про це зазначається в протоколі та витягах з протоколів засідань Комісії.

17. З метою удосконалення проведення експертизи Установою проводяться тренінги (наради) для членів Комісій та експертних груп.

III. Подання документів для здійснення експертизи та отримання грифа

1. Для отримання грифа автор (автори), видавець (виробник, постачальник) або інші фізичні та юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності, що мають виключні права на використання об'єкта грифування (далі – заявник), звертаються з листом-клопотанням до Установи.

У листі-клопотанні зазначаються: повна назва та вид об'єкта грифування, автор(и) (прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), місце роботи, посада, науковий ступінь, вчене звання (за наявності), тип закладу освіти, для якого призначено об'єкт грифування, інформація щодо наявності виключних прав на використання об'єкта грифування, контактний телефон та електронна скринька заявника.

2. До листа-клопотання додають такі документи:

1) для об'єктів грифування, наведених у підпунктах 1, 2 пункту 4 розділу I цього Порядку:

два примірники на цифрових носіях або відповідне посилання (у разі його розміщення на вебсайті, вебплатформі, хмарному середовищі тощо) з повним доступом до нього не менше двох осіб;

методичні рекомендації щодо використання об'єкта грифування в освітньому процесі;

інструкцію з інсталяції та/або настанову користувачу;

договір про надання послуг із проведення експертизи у двох примірниках, підписаних заявником;

інші документи за бажанням заявника (рецензії, акт експертної оцінки матеріальних носіїв інформації стосовно того, що матеріальні носії не містять (або містять) інформацію з обмеженим доступом (у тому числі персональні дані), копія Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір тощо);

2) для об'єктів грифування, наведених у підпунктах 3–5 пункту 4 та пункті 5 розділу I цього Порядку (у тому числі для об'єктів грифування, що видаються перекладені мовами корінних народів і національних меншин, надруковані збільшеним або рельєфно-крапковим шрифтом):

електронну версію (копію, аналог) рукопису авторського/видавничого оригіналу або оригінал-макету об'єкту грифування українською мовою, а також, у відповідних випадках, іноземними мовами, мовами корінних народів та національних меншин, на електронному носії чи надіслану на електронну скриньку Установи. Візуальні матеріали (ескізи ілюстрацій, малюнків, схем, фото або опис зображувального ряду тощо) мають бути розміщені на сторінках із відповідними текстами;

договір про надання послуг з проведення експертизи у двох примірниках, підписаних заявником (окрім об'єктів грифування зазначених у підпунктах 1–3 пункту 5 розділу I цього Порядку);

інші документи за бажанням заявника (рецензії, редакційний висновок, копія Свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір тощо).

Захист інформації (у тому числі персональних даних), що міститься в листі-клопотанні та додатках до нього, забезпечується Установою.

3. Подання матеріалів відповідно до пункту 2 цього розділу може здійснюватися в електронній формі через спеціалізоване програмне забезпечення (наприклад, спеціальний інформаційний ресурс).

4. Подані матеріали реєструються в Установі та у строк до п'яти робочих днів передаються голові Комісії для організації здійснення експертизи.

IV. Здійснення експертизи

1. Експертизу об'єкта грифування здійснюють не менш двох членів Комісії та/або експертної групи (крім Комісії з проведення антидискримінаційної експертизи), що визначені її головою (за його відсутності – заступником) із урахуванням професійної підготовки, фахової спеціалізації, місця роботи членів Комісії та/або експертної групи.

Протягом двох місяців після отримання відповідних матеріалів члени Комісії та/або експертної групи подають для розгляду на засіданні Комісії у вигляді розгорнутого та обґрунтованого експертного висновку оцінку якості об'єкта грифування, відповідності його змісту законодавству, науково-методичним і психолого-педагогічним вимогам відповідно до пункту 6 розділу I цього Порядку.

До експертного висновку додаються (за наявності) чіткі та обґрунтовані зауваження, що мають бути опрацьовані під час доопрацювання об'єктів грифування.

2. Експертиза проводиться з урахуванням принципів професійності, об'єктивності, неупередженості, конфіденційності та компетентності.

3. Експертиза здійснюється кількома Комісіями, якщо об'єкт грифування:

охоплює компетенції різних рівнів, галузей освіти;

потребує проведення кількох предметних (галузевих) експертиз.

На підставі позитивних рішень Комісій об'єкту грифування надається лише один гриф.

4. У разі виявлення під час експертизи ознак дискримінації, у тому числі термінології, що не відповідає Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю,

ратифікованої Законом України від 16 грудня 2009 року № 1767-VI «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї», об'єкт грифування за рішенням Комісії подається на додаткову антидискримінаційну експертизу.

Обов'язково проводиться антидискримінаційна експертиза об'єктів грифування, які потенційно можуть брати участь у конкурсному відборі підручників та посібників, які видаватимуться за кошти державного та/або місцевого бюджетів.

5. Антидискримінаційну експертизу об'єкта грифування здійснює один член відповідної комісії та/або експертної групи, визначений її головою (за його відсутності — заступником голови).

Експертні висновки з проведення антидискримінаційної експертизи протягом п'яти робочих днів після її проведення передаються до Комісії (до Комісій у випадках, зазначених у пункті 3 цього розділу), яка(і) за результатами комплексної та антидискримінаційної експертизи ухвалює(ють) остаточне рішення.

6. Експертиза об'єктів грифування (за винятком об'єктів грифування, зазначених у підпунктах 1–3 пункту 5 розділу I цього Порядку) здійснюється на підставі договору про надання платних послуг з проведення експертизи відповідно до переліку платних послуг, які можуть надаватися бюджетними науковими установами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2003 року № 1180, і переліку платних послуг, які можуть надаватися закладами освіти, іншими установами та закладами системи освіти, що належать до державної та комунальної форми власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року № 796.

Форма договору про надання платних послуг з проведення експертизи розробляється Установою та оприлюднюється на її вебсайті та/або на спеціальному інформаційному ресурсі.

Експертиза об'єктів грифування, що проводиться з метою продовження строку дії грифа відповідно до абзацу четвертого пункту 15 розділу I цього Порядку та встановлення підстав для скасування грифа відповідно до пункту 2 розділу V цього Порядку, здійснюється безоплатно.

V. Надання грифа

1. Комісія на підставі розгляду експертних висновків ухвалює такі рішення:

надати гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі»;
рекомендувати МОН надати гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»;

направити об'єкт грифування на розгляд іншим Комісіям у випадках, зазначених у пунктах 3, 4 цього розділу, на перевірку щодо виявлення порушення авторських прав та/або академічної доброчесності;

направити експертний висновок з проведення антидискримінаційної експертизи об'єкта грифування на розгляд відповідній(им) Комісії(ям);

направити об'єкт грифування на доопрацювання;

відхилити об'єкт грифування;

інші рішення, що визначені цим Порядком.

2. Протягом п'яти робочих днів з дня ухвалення рішення Комісії, протокол її засідання або витяг з нього разом із матеріалами розгляду відповідальний секретар передає до Установи.

3. У разі ухвалення Комісією рішення про необхідність доопрацювання об'єкта грифування (у випадку розгляду кількома Комісіями – однією з них) заявнику протягом п'яти робочих днів надсилається витяг з протоколу разом з копіями експертних висновків та зауважень, що до них додаються.

Доопрацьований об'єкт грифування разом з обґрунтованою відповіддю на зауваження, зазначені в експертних висновках, надсилається заявником протягом дев'яноста календарних днів (в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану цей строк продовжується до закінчення такого стану/ситуації) із дня отримання витягу з протоколу для повторного розгляду Комісією. У такому випадку ухвалюється рішення щодо проведення експертизи доопрацьованого об'єкта грифування.

4. Засідання Комісії з розгляду доопрацьованого об'єкта грифування разом з обґрунтованою відповіддю на зауваження, зазначені в експертних висновках, може відбуватися за участю заявника (представника заявника), про що він має повідомити Установу.

За ініціативи заявника (представника заявника) проводяться консультації з експертами (за умови їхньої згоди) щодо зауважень та пропозицій, зазначених в експертних висновках, за участю представників Установи та інших членів Комісії(й).

5. У разі порушення заявником авторських прав та/або академічної доброчесності, неякісного доопрацювання об'єкта грифування або його неподання у строк, встановлений абзацом другим пункту 3 цього розділу, Комісія ухвалює рішення про відхилення об'єкта грифування.

6. У разі ухвалення Комісією рішення про відхилення об'єкта грифування Установою заявнику протягом п'яти робочих днів надсилається витяг з протоколу разом з копіями експертних висновків та зауважень, що до них додаються.

7. У разі ухвалення Комісією рішення про відхилення об'єкта грифування (у випадку розгляду кількома Комісіями – однією з них) заявник протягом п'яти робочих днів (в умовах воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану цей строк продовжується до закінчення такого стану/ситуації) з дня отримання витягу з протоколу Комісії може подати до Установи письмову заяву з проханням проведення узгоджувального засідання Комісії з розгляду об'єкта грифування, щодо якого було ухвалено рішення про відхилення, та обґрунтованими запереченнями щодо експертних висновків та рішення відповідної Комісії із зазначенням дати її проведення (далі – заява).

Для розгляду цієї заяви доопрацьований об'єкт грифування та матеріали проведеної експертизи (експертні висновки та відповіді на зауваження заявника) надсилаються відповідальним секретарем протягом п'яти робочих днів для вивчення усім членам Комісії.

8. Узгоджувальне засідання Комісії щодо розгляду заяви проводиться в строк, що не перевищує тридцять календарних днів із дня подання цієї заяви. На засідання запрошується заявник (представник заявника), про що його письмово за допомогою засобів електронного зв'язку повідомляє Установа за тиждень до запланованого дня його проведення.

Про неможливість присутності або наявності пропозиції щодо іншої дати (часу) проведення узгоджувального засідання заявник (представник заявника) має повідомити Установу за два робочі дні до дня відповідного засідання.

9. Рішення Комісії на узгоджувальному засіданні вважається ухваленим, якщо за нього проголосувала більшість від її затвердженого складу.

Комісія на підставі розгляду заяви ухвалює одне із таких рішень:

попереднє рішення Комісії залишити без змін;

задовольнити заяву та надіслати об'єкт грифування на доопрацювання із урахуванням зауважень, висловлених на узгоджувальному засіданні, із зазначенням орієнтовної дати повторного розгляду об'єкта грифування.

Рішення Комісії, ухвалене на узгоджувальному засіданні, викладене в протоколі, протягом п'яти робочих днів після проведення її засідання, доводиться письмово до відома заявника, який подавав заяву.

10. Для автоматизації роботи Комісій, проведення експертизи об'єктів грифування та перевірки щодо виявлення порушення авторських прав та/або академічної доброчесності може застосовуватися спеціальне програмне забезпечення за умови його відповідності технічним вимогам відповідно до законодавства.

11. Усі матеріали, що стосуються розгляду Комісіями об'єктів грифування, зберігаються Установою протягом строку дії грифа (у разі його надання), а в інших випадках – один рік, що починає відраховуватися від дати реєстрації листа-клопотання заявника в Установі.

VI. Скасування грифа

1. Гриф скасовується у разі встановлення:

неякісної редакційної підготовки виготовленого об'єкта грифування або його поліграфічного виконання;

відмінностей між змістовою частиною (текст, ілюстрації, схеми тощо) виготовленого об'єкта грифування та рукописом (примірником електронного видання), якому надано гриф (крім підручників/посібників, що беруть участь у конкурсному відборі відповідно до Порядку конкурсного відбору підручників (крім електронних) та посібників для здобувачів повної загальної середньої освіти та педагогічних працівників, затвердженого наказом МОН від 21 вересня 2021 року № 1001, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 11 листопада 2021 року за № 1483/37105);

непрацездатності цифрових об'єктів різних форматів виготовленого об'єкта грифування;

невідповідності виготовленого об'єкта грифування пункту 6 розділу I цього Порядку, вимогам технічної документації, чинним на дату розгляду питання щодо скасування грифа;

порушення авторських прав та/або академічної доброчесності;

зміни або спотворення видавцем (виробником, постачальником) виду грифа.

2. З метою встановлення підстав для скасування грифа проводиться додаткова експертиза відповідно до пунктів 1–4 розділу IV цього Порядку. Для уникнення упередженого ставлення, сумнівів в обґрунтованості експертних висновків додаткову експертизу проводять інші члени Комісії та/або експертної групи, які не брали участь у проведенні експертизи, на підставі якої був наданий гриф.

3. За результатами не менш як двох експертних висновків Комісія ухвалює одне із таких рішень:

залишити попередньо ухвалене рішення без змін;

скасувати гриф «Схвалено для використання в освітньому процесі»;

рекомендувати МОН скасувати гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України».

4. Рішення про скасування грифа вноситься до Каталогу та доводиться до відома заявника, закладів освіти та громадськості.

**Генеральний директор директорату
дошкільної, шкільної, позашкільної
та інклюзивної освіти**

Олег ЄРЕСЬКО